

Karmikus hatások

Az antropozófia, mint az élet gyakorlata

München, 1910. december 11.

1 Én ma néhány antropozófus életkérdésről szeretnék beszélni, s ezután ezektől az életkérdésektől, a mindennapitól fellépni alapvető és átfogó dolgokhoz. Törekvésünk leggyümölcsözőbb nyeresége az legyen, hogy a szellemtudomány által egyre inkább megtanuljuk megítélni az életet a maga valóságában és valójában, és hogy ez a megítélés maga hogyan vezethet minket a legszorgosabban és legtettekesebben az életbe, és hogyan tud odaállítani minket azon helyre, melyet karmánk szerint ki kell töltsünk, melyet ki kell töltsünk aszerint, ami az időben a mi nagyobb vagy kisebb küldetésünk, melyben földi testünkben meg vagyunk testesülve.

2 Itt először az élet néhány sajátosságából szeretnék kiindulni, melyek nap, mint nap magunkból vagy környezetünkéből adódik, olyan tulajdonságokból, melyek teljes horderejét és jelentőségét csak akkor látjuk be, ha a szellemtudomány fényében tudjuk szemlélni őket. Az élet két erénytelenségéből szeretnék kiindulni, és utána néhány erényről beszélni, a jóakarát és az elégedettség erényeiből szeretnék kiindulni, és a hazugság és az irigység erénytelenségéből.

3 Először ezt a két erénytelenséget vegyük szemügyre, mellyel gyakran találkozunk az életben. Nem tagadható, hogy széles körben, úgy a legegyszerűbb embereknél, mint azoknál, akik bizonyos értelemben az élet vezető személyiségei között, egy mély, mély ellenszenv és antipátia él azzal szemben, amit irigységnek és hazugságnak nevezhetünk. rögtön olyan embereket nevezek meg, akik az élet vezetőihez tartoztak, *Benvenuto Cellinire*, a festőre utalok, és önéletrajzának azon helyeire, ahol azt mondja, hogy ha jól megfigyeli önmagát, akkor néhány erénytelenséggel kell vádolja magát, de azt kell mondja egy tényleges, komoly hazugság soha nem volt sajátja. Ez a festő tehát egy bizonyos kielégülést talál abban, hogy önmaga megfigyelésénél a hazugságot kizárhatja saját jellemvonásaiból. És Goethe önmegfigyelésének eredményeként egyszer azt mondta, néhány dologgal vádolhatja magát, de az

irigység, ez a rút erénytelenség tulajdonképpen nem rágta magát a szívéig. Hasonlóképpen láthatjuk, hogy az élet csúcán a hazugságot és az irigységet empatikusnak érezzük, és mindenhol, ahol ahhoz vagyunk szokva, hogy az életet mélyebben értelmezzük, ahol az életben a lélek bizonyos értelemben nagy képességekkel rendelkezik: éppen ezektől az erénytelenségektől kell óvnod magad. És ki tagadhatná, hogy az emberiség minden rétegén át egy mély antipátia húzódik meg a hazugsággal és az irigységgel szemben. Emlékezzenek csak arra, hogy mennyire gyötörné a szívüket, ha egy ténylegesen őszinte és helyes önmegfigyelés során egy bizonyos pillanatban azt kellene mondják maguknak: én egy irigy személyiség vagyok. – És egészen bizonyára, ha be kellene, hogy lássák ennek eredményét, már ebben a vallomásban érezniük kellene, hogy valami olyasmit kellene felvegyenek magukba, mint egyfajta harcot ez ellen az irigység ellen az irigység leküzdését. Ez egy mélyen gyökerező érzés, hogy a hazugság és az irigység rút emberi tulajdonságok.

4 Ám miért érzünk tulajdonképpen így? Nos, látják, az ember nem mindig van tisztában vele, hogy ezzel vagy azzal miért érez olyan mély antipátiát. Gyakran nem egészen tiszta számára, hogy mi az, ami lelki életének többé-kevésbé tudat alatti részében szunnyad, és nyilvánvalóan jelen van. Az irigységgel és a hazugsággal kapcsolatban az ember azt érzi, hogy ezekkel valami olyan ellen vét, ami a legeslegemberibb és legeslegemberibb értékkel függ össze. Csak ki kell mondjunk egy szót, és érezni fogjuk. A szellemtudomány lassan annak tudatára kell ébresszen bennünket, hogy az egyes embereken kívül, akik a húsban inkarnálódtak, létezik egy egységes, általános emberi, ami hasonlóképp minden lélekben mint isteni-emberi él. És éppen a szellemtudomány az, amely ezt nagy ideálként elénk állítja, és lassan az általános emberi megértéséhez vezet minket. Érzelmi formában minden emberi szívben ott rejlik az, amelyet bizonyos értelemben így mondunk ki: keress egy olyan köteléket, amely minden embert összetart, mely mindig lélektől lélekig vezet, és meg fogjátok találni. – És az ennek megfelelő érzés fejeződik ki a szóban: „együttérzés”. Az együttérzés egy olyan általános emberi tulajdonság, hogy azt kell mondjuk: ebben az emberi együttérzésben a sötétben megmutatkozik ez a kötelék, mely minden lélektől minden lélekig vezet.

- És a tudat alattiban érezzük, hogy éppen a hazugsággal és az irigységgel a legmélységesebben vétünk az együttérzés ellen, ha minden emberben közös elismerés ellen.

5 Mit csinálunk tulajdonképpen, amikor egy embernek hazudunk? Semmi mást nem teszünk, mint hogy egy válaszfalat építünk közé és magunk közé. Ami össze kellene kössön minket vele, a közös tudás valamilyen valóságról, mely a mi és az ő lelkében kellene éljen, ha a dolgok helyénvalók lennének, ezt szétszakítjuk azáltal, hogy egy valótlan dolgot mondunk neki. Abban a pillanatban, amikor igaztalant mondunk, elismerjük, hogy tulajdonképpen önmagunk és a benne élő legjobb résszel éljen.

6 Amikor valakire irigykedünk, legyenek azok képességek, legyen az más az életben, akkor olyan módon vétkezünk az együttérzés ellen, hogy az embert nem olyannak ismerjük el, amilyen tulajdonképpen számunkra kellene legyen, mint olyat, aki tulajdonképpen hozzánk tartozik, akinek előnyös tulajdonságain, tehetségein és szerencsés tulajdonképpen örülnünk kellene, ha úgy igazán közel éreznénk magunkat hozzá.

7 Tehát az emberi élet legszebbje, az együttérzés ellen vétkezünk, ha irigy és hazug emberek vagyunk. És tulajdonképpen miért ilyen vehemens módon ezen két tulajdonsággal szembeni elégedetlenségben fejeződik ki? Nos mindkét tulajdonság igazán meg tudja mutatni nekünk, hogy az, ami a lelkünkben ül, tovább szaporodik, tovább fejlődik lényünk burkaiig és jelentőséggel bír e burkok számára.

8 Az irigység, ami az okkult szemlélet számára – ha egy embernél jelen van – tisztán megmutatkozik az asztrálest egészen bizonyos sajátságában. Egy irigy ember, még akkor is, ha képes ezt az irigységet a külvilág felé nagyon is elrejteni, az irigység tulajdonságát az asztrálestében nyilvánítja meg. Az asztrálestünk egészen bizonyos alapvető sajátságokkal rendelkezik. Ha minden embernél más is, és a különböző embereknél a legsokszínűbb különbözőségeket mutatja, mégis bizonyos alapvető tulajdonságokkal rendelkezik. Ha a tisztánlátással, mint aurára tekintünk rá, akkor egészen bizonyos színbeli sajátságokkal rendelkezik. Ezek az irigy embereknél megdölgendő módon elhalványulnak, gyengévé és mattá válnak. Az irigy

ember asztrálteste bizonyos értelemben erőtlenné válik, mely erőt az egész emberi szervezet számára kellene rendelkezésre bocsátania.

9 A hazugságnál viszont úgy van, hogy ő maga és minden egyes hazugság az étertestben fejeződik ki. Az étertest életerőt és életenergiát veszít el, ha az ember hazug. Ezt külsődlegesen is meg lehet állapítani. Még ha a mi korunk számára oly sajátságosan is hangzik, ám igaz, hogy az olyan embereknél, akik sokszor hazudnak, sebeik különben azonos körülmények között nehezebben gyógyulnak, mint igaz embereknél. Természetesen nem szabad abszolút következtetéseket levonni, ennek más okai is lehetnek. De ha abból indulunk ki, hogy minden más azonos, akkor a hazug embereknél nehezebben gyógyulnak a sebeik, mint az igaz embereknél. Jó, ha ilyen dolgokat figyelembe veszünk az életben. És ez könnyen magyarázható is. Az ember éterteste a tulajdonképpeni életprincípium, melynek tartalmazni kell az életerőket. Ezt azonban aláássa a hazugság. Így nem adható le az étertest által annyi életerő, mint amennyi a gyógyuláshoz, szükséges, ha a hazugságok által az étertesttől elvonódnak életerők, ha nem rendelkezik azzal, hogy mindig át volt járva azokkal a mozgásokkal, azokkal a valóságokkal, melyek az igazmondásból fakadnak. Figyelembe kellene vegyük ezeket a dolgokat, mert bizonyos szempontból jobban meg fogjuk érteni az életet, ha ezt tesszük.

10 Nos, tudják, hogy azt, amivel az ember találkozik, két hatalom fényében kell lássuk, amelyek az emberi életre ahogy inkarnációinkról inkarnációra fejlődik hatnak. Az emberi életet a luciferi és ahrimani hatalmak befolyása alatt kell szemléljük. A luciferi hatalmak azok, amelyek az asztráltestünkre hatnak, melyek erőhatásukat az asztrális testünkbe sugározzák be, és minket vele kapcsolatban kísértenek meg. A hatalmak azok, melyek az étertestünkkel kapcsolatban kísértenek meg minket. Igen, Lucifer az, aki úgy mond a gallérunknál ragad meg, amikor irigy emberek vagyunk. Az irigység egy igazán luciferi tulajdonság, egy tulajdonság, mely Lucifertől jön, ezzel szemben a hazugság egy olyan tulajdonság, mely Ahrimantól jön. Ugyanis Ahriman azokat az erőket és hatalmakat küldi ki, melyek az étertestünkbe sugároznak be.

11 Nos, azt mondhatjuk: mindazonáltal abszolút szükséges volt, hogy a bölcs világhatalmak Lucifert és Ahrimant lerendelték, hogy az önállóságunk érdekében hassanak ránk. Amennyiben azt eredményezik, hogy visszaélünk az

önállóságunkkal, bizonyos értelemben az emberiség magasabb fejlődésének ellenségei. Ám ha bizonyos értelemben az ember magasabb fejlődésének ellenségei is, nagyon jó barátok, és egymás között nagyon különös kompromisszumokat kötnek. Éppen ezekről a kompromisszumokról beszélhetünk, ha olyan emberi tulajdonságokat szemlélünk, mint az irigység és a hazugság.

12 Irigység! Az olyan ember, aki nincs egészen elrontva, abban a pillanatban, amikor az ember magának azt kell mondja: irigy természetű vagyok –, akkor mindent meg kell, hogy tegyen, nem is kell nagyon felegyenesedjen, hogy mindent megtegyen ennek az irigységnek a leküzdéséért. Ám a dolgok néha sokkal mélyebben ülnek, mint ameddig a hatalmunk elér, mely a tudatunkból indul ki. Az ember olykor túl könnyűnek gondolja, hogy milyen ezeket a dolgokat leküzdeni. Így előfordul, hogy az ilyen dolgokat leküzdje, mert az ilyen dolgokat azért küzdje le, mert rútnak érzi őket, ám tulajdonképpen nem haladnak előre, hogy tulajdonképpen csak a formájukat változtatják meg, és egy másik területen újra fellépnek. Akkor maszkokban, bebábozódva lépnek fel. Mivel úgy utálja az irigységet, küzd ellene, de a lélek még nem elég erős, hogy alaposan leküzdje, irigységként.

13 Mindannyian ismerik azt az emberi tulajdonságát, amelyet oly gyakran látunk, és amelyet úgy nevezhetnénk: szórszálhasogatás, és hibáztatás, az embertársaink hibáinak felemlegetése. Ha valaki azt kell mondja magáról: én egy irigy ember vagyok, nem akarom, hogy az embertársaimnak előnyei legyenek –, akkor rosszul érzi magát. Azt érzi, hogy ezt le kell küzdje. De ha azt mondhatja magáról: ez vagy az egy szörnyűséges dolgot tett –, akkor azt érzi, hogy a hibáztatása bizonyos értelemben jogos, akkor azt érzi, hogy a dolog jogos. Gondolják csak el, ha ez nem így lenne, milyen sok kávégyártónak és sörgyártónak kellene megszűnnie, ahol alapvetően semmi mást nem csinálnak, minthogy ennek a szórszálhasogatásnak és hibáztatásnak ezt a .. megzabolázzák. Akkor az ember igazoltnak érzi magát önmaga előtt. Azt mondja magának: igen, látom a hibákat, látni kell őket, nem csukhatom be a szemeimet. – Csak arról van szó, hogy milyen szempontból nézzük embertársaink hibáit, hogy olyan szándékkal látjuk őket, hogy az életet jobbá tegyük, hogy lelkünk gyengeségét követjük, ami gyakran nem más, mint álarc mögé rejtett irigység. Az emberek azért küzdik le az irigységet, mert utálják, de

nem tudják kiszakítani, mert túl gyengék. Így ölti magára a hibáztatás álruháját, és ilyen módon vándorol tovább a lélekben. Ekkor az irigységet nem küzdötte le az illető, csak egy másik metamorfózisba kényszerítette. A valóságban viszont az történt, hogy az ember leküzdötte Lucifert, merthogy ő az irigység és sok minden más ura. De ekkor Lucifer azt mondja Ahrimannak, ha mondhatom így: Lásd, kedves Ahriman, az irigység uralmát utálja az ember, nem akar irigy lenni. Nos, ragadd meg te őt ennél a tulajdonságánál fogva! Ekkor Ahriman így szól: Igen, akkor az étertestbe fogom bepréselni. – És az étertestbe mint hibáztatásként, szőrszálhasogatásként, és a környezet iránti téves ítélkezésként. Hisz az ítélőképességnek mindig az étertest erőihez és mozgásához van köze. Ekkor a lelkünkre vonatkozó uralom Lucifertől átszáll Ahrimanra. Így sok olyan tulajdonság, melyet eredeti formájában mutattunk volna meg, utáltunk és leküzdöttünk, maszkolt formában lép fel. Ott néha úgy jelennek meg, hogy tulajdonképpen teljesen jogosnak érezzük és valami jót teremtünk belőle, és felbátorodunk, hogy az életben a helyeset lássuk. Akkor aztán igazán a másik hatalom karmai között vagyunk, az ahrimani hatalomében. Ekkor nem felejthetjük el, hogy egy bizonyos tulajdonság még sokkal veszélyesebb, ha álruhában lép fel, mintha az eredeti formájában lép fel. Ezért mindig jó, ha megkérdezzük, ha az életben ezt vagy azt látjuk: esetleg nem egy átváltozott másik erénytelenséggel van dolgunk? – Ez különösen szükségszerű, hogy megtanuljunk az életet a maga valóságában szemlélni. Erre alapvetően csak akkor vagyunk képesek, ha használjuk azokat az irányvonalakat, melyeket az antropozófus bölcsesség ad számunkra, hogy az életet rendesen szemléljük.

14 Nos, azt kell mondjuk: az, ami az életben ilyen vagy olyan erénytelenséggé lép fel, legyen az akár igaz formában, vagy álarcban, annak a karmikus hatását gyakran már egyetlen egy inkarnációban is láthatjuk. Nem is kell, hogy megvárjuk az átmenetet az egyik inkarnációból a másikba. Már egy inkarnáción belül is látjuk egy tulajdonság karmikus kihatását, mely valamely életszakaszban lép fel. Azok, akik az életet tényleg látni akarják, és egy kicsit ügyelnek arra, hogy az életben nem ismerünk fel dolgokat, ha holnap mindig elfelejtjük azt, ami ma történt, hanem az ember hosszabb életszakaszait vesszük szemügyre, azok már egy megtestesülésben látni fogják a karma hatását, egy megtestesülésben, egy életben is látni fogják. Tényleg szükségszerű, hogy bizonyos értelemben nagyon gondosan ügyeljünk arra, hogy az élet vétkei alapvetően csak évtizedek után mutatkoznak meg. De az ember

egy feledékeny fajta. Minden faj közül, melyek az emberi fajnál kezdődnek, és a világ minden magasságába felnyúlnak, tényleg az ember a legfeledékenyebb faj. Ha valakinek még évtizedeken át is ismerőse vagyunk, akkor is elfelejtjük, hogy mi történt 10 évvel ezelőtt, nagyon szívesen hagyjuk, hogy eltűnjön az emlékezetünkben.

15 Talán már említettem itt egy kis példát, mely újból megmutathatja nekünk, hogy hogyan kell az életet nagyobb időszakokban szemlélnünk, ha valós alakjában akarjuk megismerni – valami külsődleges, amit ide csak szeretnék beilleszteni. Arról az időről van szó, melyben lehetőségem volt különböző családokban sok gyereket megfigyelni. Ha az ember gyerekeket nevel, akkor nemcsak azokat a gyerekeket kell megfigyelni, amelyeket maga nevel, hanem a bácsikák, nénikék, unokaöcs, és unokahúg kis gyermekeit stb. Ott jó néhány dolgot feljegyezhet az ember magának az életről. Nos, ez régen volt, a divatok változnak. Akkoriban úgy volt, az volt a divat, amikor gyerekeket kellett neveljek, hogy a gyerekek erősítésére a nevelők néha napközben viszonylag sok adag vörösbort adtak az étkezésekhez. Úgy volt, hogy ezt valami jónak tartották. Amikor ezt annak idején feljegyezte az ember: ez és az a gyerek vörösbort kapott, és egy másik gyerek nem, most a következőt jegyezhetném fel, amikor újra lehetőségem van, mindig igyekszem megfigyelni, hogy mi lett ezekből a gyerekekből, különös ismereteket gyűjthetek. Azt mondhatom: az akkori kettő-, három-, és négy éves gyerekek – most 27-28-29 éves emberek -, akik annak idején vörösbort kaptak, mostanra izgó-mozgó, ideges emberek, olykor kifejezetten nehezükre esik, hogy eligazodjanak az életben. Természetesen nem lehet pusztán csak öt évre kiterjeszteni a megfigyeléseket. Ez ma annyira szokássá vált, hogy ezt vagy azt kipróbálnak, és az elkövetkezendő néhány hónapban eredményt mutat, akkor rögvest egy szélesen elterjedt gyógyszerré válik. Az emberek ezen a területen is feledékenyek. Azt, hogy hány gyógyszer ment ki a divatból öt év alatt, azt is elfelejtik az emberek. Ám, amint mondtam, az ember évtizedekre tágítja ki a megfigyelését, akkor már érezhető, hogy hogyan hat az élet. Tényleg nagy a különbség azok között a gyerekek között, akik annak idején vörösbort kaptak azokhoz képest, akik nem kaptak. De úgy mondhatom, három évre kellene a megfigyelést kitágítani, hogy ez láthatóvá váljék. Ez így van. Ezt azért szöttem be ide, hogy megmutassam, hogy szükséges, ha a karma munkálkodását akarjuk látni, ne legyünk feledékenyek, hanem a megfigyeléseinket hosszabb

időszakokra kell kitágítani. Így van ez azzal is, ami inkább lelki módon lép napvilágra.

16 Ha az emberi élet második felét az elsővel összefüggésben szemléljük, akkor mindazonáltal látható, ha egy ember egy bizonyos időszakban hazug vagy irigy volt, vagy az irigysége a hibáztatás álarca alatt jelent meg nála, hogy annak hatása már az élet második felében karmikusan előlép. A hazugságnak egy egészen bizonyos karmikus hatását mutatják: egy bizonyos fajta szemérmesség, egyfajta képtelenség, úgy is mondhatnám, nem tudnak a másik ember szemébe nézni. Ez biztos beteljesül. Próbálják csak meg, ezt a dolgot megfigyelni. Bebizonyosodottnak fogják találni. Népi mondásoknak néha van egy mély, bölcsességgel teli magva. Nem véletlenül mondják sokfelé, hogy tartózkodni kell az olyan embertől, aki nem tud a másik szemébe nézni. Merthogy ez a hazugság karmikus hatása.

17 Ezzel szemben az irigység, vagy a hibáztatás és szórszálhasogatás álarcában megjelenő irigység ugyanannak az inkarnációnak egy későbbi életszakaszában úgy mutatkozik meg, hogy az érintett ember azzal a sajátossággal rendelkezik, hogy nem igazán tud a saját lábára állni, úgyhogy az a vágya, hogy másokra támaszkodjék, hogy minden apróságához tanácsra van szüksége, a legszívesebben állandóan egy másikhoz fordulna, hogy a másik tanácsot adjon neki. Az irigység, szórszálhasogatás, hibáztatás által elvész az életben az önállóság. Az ilyen ember lelkileg gyengévé válik.

18 Nos, ezekkel a tulajdonságokkal lelkileg találkozunk a karmikus hatásokban, ha az egy inkarnációt, vesszük szemügyre. Mindjárt némileg visszatekintünk arra, hogy hogyan bontakoznak ki a karmikus hatások, ha egyik inkarnációból a másikba megyünk.

19 Ám azért, hogy ne legyünk egyoldalúak, most a jó tulajdonságokat is szemügyre akarjuk venni: jóakarát és elégedettség. Hogy milyen egy jóakarátú ember, azt mindenki tudja. Egy jóakarátú ember olyan, aki bizonyos szempontból elégedettnek érzi magát, ha egy másik ember eredményes, ezt vagy azt elér, ha egy jó tulajdonságot vesz észre ezen vagy azon. A jóakarát akkor van jelen, ha bizonyos értelemben azt, amit a másik él meg, mint sajátját együtt éli meg vele. Ennek a jóakarátnak újfent egy egészen bizonyos hatása van az asztrális testünkre, mely nagyjából ellentétes hatású az irigységgel.

Láthatjuk, hogy amikor az ember jóakarát nyilvánítja meg, akkor az asztrális test fényei felcsillannak. Az asztráltest világosabb és sugárzóbb lesz, hogyha az ember lelkében a jóakarát mozdul meg. Az aura fénnel telibb, sugárzóbb, és ezzel gazdagabb lesz, önmagában telítettebb lesz, és ezzel képessé válik, hogy az emberbe először valami olyasmit, mint lelki melegség, és aztán akár egyfajta egészséges önérzetet árásson.

20 Ha egy elégedett ember áll előttünk, aki nem hajlamos arra, hogy kezdettől fogva mindennel kapcsolatban mindenben zsörtölődjön, mindennel elégedetlen legyen, akkor az étertest egészen bizonyos sajátságokat mutat. Fontos, hogy ezt is egy bizonyos módon szemléljük. Hisz tulajdonképpen tisztában kell legyünk vele, hogy az elégedetlenségünk alapvetően saját magunktól függ. Van, aki nem tud betelni azzal, hogy mindenhol felkutassa, hogy mi az, ami elégedetlenné teheti. Érezzük, hogy nemcsak boldogabb természetűek, hanem jobb természetűek is azok, akik képesek arra figyelni, ha mégoly szörnyűséges dolgokkal is találkozunk állandóan, hogy van okunk arra, hogy ennek vagy annak örüljünk. Vannak ilyen okok. Aki nem akarja bevallani, hogy vannak ilyenek, azon épp magán múlik. Az elégedettség, ha a lelkünk jobb tulajdonsága által jön létre, erősíti az étertestet az életerejére vonatkozóan. Újra az az eset – ha minden más feltétel azonos –, hogy a sebek és hasonlóak az elégedett embereknél, akiknek adott oka van arra, hogy könnyen elégedett legyen, ne sokat izgassa fel magát azon, amivel összetalálkozik, könnyebben gyógyulnak, mint a zsémbes és elégedetlen embernél, aki mindenben felizgatja magát, és mindentől elégedetlenül távozik, ahogy mondtam, különben azonos körülmények között.

21 Nos, egy életben belül újra elég pontosan láthatjuk – és ez fontos, hogy az ilyeneket jól figyelembe vegyük, ha nevelnünk kell –, hogyha valaki, aki egy bizonyos életszakaszában elégedettséggel jól átítatott, és igyekszik olyan dolgokat felkeresni, amelyek kielégítik, talán még fájdalom és szenvedés ellenére is, hogy még ugyanazon életében egy karmikus hatás, hacsak évtizedek után történik is, ami azon keresztül nyilvánul meg, hogy egy ilyen ember, aki igyekezett az elégedettséget magáévá tenni, életének bizonyos szakaszában az élet jóleső kiegyensúlyozottsága árad a környezet felé. Tudják Önök is, hogy ez létezik. Vannak olyan emberek, akik környezetében más emberek könnyen nyugtalaná kell válnak, és vannak olyanok, akik az által, hogy csak

egyszerűen ott vannak, megnyugtatnak másokat. Az olyan emberek, akik igyekeztek életük egy szakaszában elégedettnek lenni, karmikus hatásként elsajátítják ugyanazon életük következő szakaszához azt a lehetőséget, hogy környezetükre harmonizálóan hassanak, bizonyos mértékben pusztán azért, hogy ott vannak, hogy környezetük jótéevői legyenek.

22 A jóakarató emberek – ezt mindig megfigyelhetjük –, akik igyekeztek jóakaratóak lenni, szert tesznek arra a karmikus hatásra, hogy későbbi életszakaszukban furcsa módon minden dolog sikerüljön, mely tőlük függ, mely szándékukban állt. Ez néha megmagyarázhatatlannak tűnik számunkra, hogy egyes embereknek minden sikerül, akik elég erősnek érzik magukat ahhoz, amibe belekezdtek, és hogy más embereknek nem sikerül, mindenben csődöt mondanak, amihez hozzányúlnak. Ez a jóakarát vagy a rosszakarat karmikus eredetére vezethető vissza. Ezeket a dolgokat, melyeket én irányvonalakként vázoltam fel, megfigyelhetik az életben. Ha kizárják a hibaforrásokat, melyek vannak, akkor látni fogják, hogy az élet megerősíti azt, amit mondtam Önöknek.

23 Nos, ha most az egyik inkarnációból átmegyünk a másikba, akkor azt kell mondjuk: egy inkarnációban a karmikus hatások tulajdonképpen csak lelkileg mutatkoznak meg. Ott az irigység hatásai bizonyos gyengeségekben és önállótlanóságban mutatkoznak meg, a hazugság hatásai félénkségben, a jóakarát és elégedettség hatásai úgy, ahogy felvázoltam Önöknek. Egy inkarnáción belül nincsenek meg azok az alapvető, mélyreható behatások a testi szervezetünkre, hogy karmikus hatásokkal messzebbre jutnánk, mint egy lelki alapig. A testbe, felépítésbe és a test szervezetébe ezek a dolgok csak a következő inkarnációban hatnak. Addig, ameddig irigység és hibáztatás által egy inkarnációban lelkileg önállótlan emberekké tesszük magunkat, ezek a hatások a testet gyengén alakítóan, gyengén felépítően a következő inkarnációba hatnak át. Olyan valaki fog egy gyenge testet felépíteni, akit korábban irigység kínozott, vagy álarcba bújtatott irigység, azaz hibáztatás, szőrszálhasogatás.

24 Miután egy kicsit foglalkoztunk azzal, amit a szellemtudomány különben mutat nekünk, azt kell mondjuk, hogy tényleg nem véletlen, ha a következő inkarnációban ezzel vagy azzal az emberrel találkozunk. Abba a családba, abba a környezetbe leszünk bevezetve, akikkel valami dolgunk van. És talán az fog összevezetni minket, hogy egy gyenge szervezettel vezetőnk bele

abba a környezetbe. Ott a dolog nagyon gyakorlatiasává válik, ott a karmáról szóló tan közel kerül az élet gyakorlatához. Ott azt mondhatjuk: ha egy gyermek egy gyenge szervezettel születik be: ez az előző inkarnáció irigy adottságának következménye, és mi, mi vagyunk azok, akikre irigykedett, és ezzel a gyerekkel karmikusan összevezettünk, mert mi vagyunk azok, akiket az irigységével és pletykásságával üldözött. Gyümölcsöző, ha azt mondjuk magunknak: ha a karmának egyáltalán van értelme, akkor jogos a dolgot így szemlélni. No hát nézzük meg egyszer így.

25 Természetesen csak akkor lesz gyümölcsöző a dolog, ha megkérdezzük magunktól: mit tegyünk egy ilyen gyenge emberpalántával? Ekkor csak azt kell kérdezzük magunktól: mi az, ami a szokványos életben morálisan a legjobbnak tűnik, ha valaki az irigységével és gáncsoskodásával üldöz? Talán nem mindig lehetséges a mindennapi, hétköznapi életben a legjobbat kivitelezni. Ám mi az, ami a legjobbnak tűnik nekünk? – Nos, egész bizonyára a megbocsátás, elnézés tűnik a legjobbnak. Azt mondhatjuk: Talán olyan az életünk, hogy nem mindig tudunk megbocsátani, de kétségtelenül az elnézés a legjobb, és a megbocsátás a leghatékonyabb és leggyümölcsözőbb az életben. A szokványos életről azt mondhatjuk: az a legjobb, ha nem is mindig tudjuk kivitelezni, a megbocsátás. Így az mutatkozik meg, hogy a megbocsátás alapelve akkor helyénvaló, ha korábbi inkarnációkból karmikus hatásként azt kell megállapítsuk, amit mondtam. Ha egy gyenge embergyermek születik bele a környezetünkbe, vagy csatlakozott hozzánk, akkor azt kell mondjuk magunknak: hogy a karma ne egy pusztán elméleti képzet maradjon, el kell képzeljünk, hogy mi voltunk az irigyeltek, a kipletykáltak. Ekkor minden körülmények között szívünk legmélyéről gyakorolhatjuk a megbocsátás és elnézés érzését. – Egy ilyen gyereket úgy mond beburkolhatunk az újra és újra elevenné tett megbocsátásérzések atmoszférájába. Ha ezt tennénk az életünkben, amikor úgy érezzük, összevezettünk gyenge emberekkel, és nem csak elméletileg fognánk fel a megbocsátás ideáját, hanem újra és újra felelevenítenénk lelkünkben az érzést, hogy meg kell bocsássak neked valamit, meg akarok neked valamit bocsátani, és mindig megújítanánk ezt az érzést, akkor az az antropozófus érzület gyakorlati bevezetése lenne az életbe. Bizony látnánk a hatását. Próbálják meg egyszer gyakorlatilag kivitelezni, és látni fogják, hogy azok az emberek kivirágoznak, akiknek megbocsátanak, és mindig megújítják irántuk a megbocsátás érzését, amikor gyengén születnek bele a

környezetünkbe, hogy érzéseink gyógyítóan, kivirágoztató hatással vannak rájuk. Így azon emberek gyógyítónak, egészségesítőivé válunk, akikkel a karma összevezetett minket. Így az antropozófia, ha nem csak ideák pusztá halmazának tekintjük, gyümölcsözővé válik számunkra mint érdeklődők. Alapvetően elég egoisztikus, ha elkezdünk lelkesedni az antropozófia iránt, mert lelkesítenek minket az antropozófia gondolatai, igaznak tűnnek számunkra. Mert mit elégítünk ki ezáltal? Egy harmonikus világszemlélet iránti vágyunkat elégítjük ki. Ez nagyon szép. A nagyszerűbb azonban, ha egész életünket átítatjuk azzal, ami ezekből az ideákból adódik; ha az ideák a kezünkbe, minden lépésünkbe, és mindenbe beáramlanak, amit megélünk és teszünk. Csak akkor válik az antropozófia életszemléletté, és mielőtt azzá nem válik, nincs értéke.

26 A többi tulajdonságról is hasonlóképp beszélhetünk. Ha például egy inkarnációban hazug emberek voltunk és újra születünk, akkor épp azokkal fogunk összekerülni, akiknek talán telehazudtuk a puttonyát. Ezt gyakran fel lehet fedezni, ha valaki tényleg okkult vizsgálódó, hogy egy ember-gyermek egy olyan környezetbe születik bele, melyhez nem tud helyes viszonyba kerülni, mely nem érti meg és melyet maga sem ért meg. Néha úgy van, hogy sajátosságosan hatunk a környezetünkre. Nem tudom, megfigyelték-e már, hogy ez alapvetően az embernél sokkal nagyobb körben hat. Vannak bizonyos emberek: ha virágokat akarnak nevelni, akkor azok a virágok gyarapodnak, szerencsés kezük van hozzá. Azáltal, hogy ők azok, akik a virágokat nevelik, azok gyarapodnak. Mások csinálhatnak, amit akarnak: a virágok elsorvadnak. Létezik ilyen. Nos, sokkal rejtélyesebb kapcsolatok vannak a lét egyes lényei között, mint azt általában véljük. Ezek a rejtélyes kapcsolatok természetesen főleg emberek között vannak. És ha a karma összesodor minket egy ember-gyermekkel, aki az előző inkarnációban lazán hazudozott nekünk, akkor az van, hogy nehezen találunk kapcsolatot ehhez a gyermekhez. Ezt figyelembe kell veyük. Nem szabad, hogy csak a vérmérsékletünk alapján ítéljük meg ezt, hanem karmikusan kell megítéljük ezt. Mondjuk azt: ez onnan jön, hogy talán sokszor hazudott nekünk ez a gyermek. Most viszont segíthetünk ennek az ember-gyermeknek, erősíthetjük és bátoríthatjuk.

27 Mivel lehet tehát megbocsátani azt, amire azt mondhatjuk, hogy egy másik ember hazudik nekünk. Azzal bocsáthatjuk meg a legjobban, ha egy

igazságot tanítunk neki. A másikkal, hogy helyreigazítjuk a hazugságot, teszünk némi jót, de nem juttattuk előrébb a másik embert. Akkor juttatjuk előrébb, ha megkísérelünk egy hasznos igazságot megtanítani neki. Egyfajta politikát kell követni, amikor az illetővel bánunk, az előrébb viszi. Ha arra kényszerülünk, hogy a dolgot karmikusan nézzük, akkor nagyon előnyös, hogy az olyan emberekkel, akikkel karmikusan kerülünk össze, akikről tudjuk, hogy nem találják a viszonyulást hozzánk, mert félénkek velünk szemben, igyekezzünk igen szavahihetőek lenni velük. Akkor látni fogjuk, hogy ezek az emberek kivirágoznak a nyíltszívűségünktől és milyen nagy előny számukra ez a nyíltszívűség. Így láthatjuk, hogy hogyan tehetünk szert alapvetésekre az élethez, ha a karma hatását gyakorlatiasan szemléljük.

28 Amit az előbb a jóakarát hatásaként jellemeztem már egy életen belül, az úgy láthatjuk, hogy tényleg valami olyasmit hoz létre, mint az élet harmonizálása, de először még lelkileg. Olyan embereknél, akiknél ez az egyik inkarnációból áthat a másikba, azt találjuk, hogy tényleg egy szerencsésebb szervezettel születnek, melyet „ügyesnek” nevezhetünk. Jóakarát, elégedettség egy inkarnációban simulékonyságot, ügyességet okoz egy másik inkarnációban. Igaz, hogy ez így van, mert az okkult kutatás területén ez mindig igazolható. Nagyon jól megfigyelhetjük magunkat és néhány dolgot megtapasztalhatunk arról, hogy hogyan hat át a korábbi inkarnáció a mostaniba. Biztosak lehetünk benne, hogy ez így van olyan embereknél, akik alkalmatlanok egy leszakadt gomb felvarrására, vagy olyanoknál, akik szerencsésen leejtik a poharat, amit a szekrénybe kellett volna tegyenek – egy kicsit eltúlzom most. Ám a finom árnyalatokat tekintve sok olyan ember van, aki úgy van szervezve, hogy nem is tud másként viselkedni, minthogy nem helyesen használja az ujjait, állandóan ügyetlenkedve. Mély jelentőséggel bír az életre nézve, hogy a testet mint eszközt valaki bátran használhatja, vagy minden pillanatban úgymond alattomosan akadályokat állít. Ez különösen fontos. És ha egy gyermekben látjuk, hogy ügyetlenül nő fel, akkor legtöbbször feltételeznünk kell, az előző inkarnációjában hiányolta az elégedettséget és jóakaratot. Ha olyan ügyességgel találkozunk, hogy az illető már mielőtt hozzáfogott volna a dologhoz, tulajdonképp értett hozzá, akkor az bizonyosan a jóakarát és elégedettség karmikus hatása.

29 Ha ezt így szemléljük, akkor azt mondhatjuk: tulajdonképpen csodás módon áthathatunk az egyik inkarnációból a másikba. Megnyílik számunkra annak a lehetősége, hogy tényleg már a következő inkarnációnkon dolgozzunk. És sokat fogunk változtatni a következő inkarnációnk számára, ha egyszer tényleg komolyan elszánjuk magunkat, hogy megfigyeljük, nincs-e bennünk mégis némi gáncsoskodás, kritizálgatás. Ha megpróbáljuk megvizsgálni magunkat, hogy egy kicsit magunkban hordozzuk-e ezt, akkor akár azt találjuk, hogy nagymértékben van bennünk. Jól tesszük, ha megpróbáljuk megvizsgálni magunkat, hogy nem hordozzuk-e egy kicsit magunkban. Akkor kezdődik a dolog, hogy dolgozzunk magunkon. És talán megkíméljük magunkat attól, hogy a következő inkarnációban gyengének és sápadtnak szülessünk, már ebben az életben megkímélhetjük magunkat attól, hogy úgymond önállótlan embergyermekké váljunk.

30 Ha ezeket a dolgokat szemügyre vesszük, azt fogjuk mondani: már nem fantáziálgatás az ember egyes inkarnációit mint láncszemeket összefűzni és a Földet egyfajta iskolázásnak tekinteni, mely által megtanulhatjuk az egyes inkarnációkban adottakat úgy használni, hogy egyre magasabbra és magasabbra jussunk, egyre tovább és tovább lépünk. Mert alapvetően miért is inkarnálódunk? Akkor alkothatunk magunknak a legjobban egy fogalmat erről, ha rákérdezzük a két nagy különféleségre, a két nagy különbségre, mely a régi Krisztus előtti idők inkarnációink és a mostani inkarnációink között van, melyek a Krisztus-impulzus fellépése óta zajlanak. Ez ugyanis egy nagyon-nagyon jelentős különbség.

31 Ezt a régi Krisztus előtti inkarnációink és a mostani inkarnációink között fennálló különbséget azzal jellemezhetnénk a legjobban, ha azt mondjuk: ha visszatekintünk a Krisztus előtti idők embereinek inkarnációira, akkor a Krisztus előtti idők lelkei bizonyos mértékig megtartottak valamit abból, amivel minden lélek rendelkezett a földi inkarnáció kezdetekor. Minden lélek természetesen megvilágosodott volt, belelátott a szellemi világba. És az inkarnáció előrehaladása épp abban áll, hogy a szellemi világ ezen öröksége, a szellemi eredet felől, lépésről lépésre elveszett, az emberek egyre inkább kiléptek a fizikai síkra, egyre inkább elveszett számukra a szellemi világ. A Krisztus-impulzus azt jelenti, ha megtaláljuk annak lehetőségét, hogy felvegyük magunkba a Krisztus-impulzust, összekössük vele Én-ünket, újra elkezdünk

egyre inkább feljutni ahhoz, ami kezdetben voltunk, csak gazdagodunk. Azt, hogy az inkarnációnk végén újra annyira benne vagyunk a szellemiben, mint amennyire az inkarnációnk elején, a Krisztus-erő felvétele eredményezi, ha következő inkarnációinkat úgy használjuk, hogy egyre többet veszünk fel a Krisztusból. Ez a Krisztus előtti és Krisztus utáni inkarnációk nagy különbsége. Most még egy bizonyos átmeneti időben vagyunk benne. Minden normális emberi megismerés számára ki vagyunk taszítva a fizikai síkra, a pusztán fizikai érzékelésre, és a fizikai észlelés szempontjából ma csúcsponton vagyunk. Hisz a Krisztus-impulzus még csak a kezdetén van, és az emberek majd a következő inkarnációikban fogják igazán felvenni Krisztust, fogják megszeretni ezeket az inkarnációkat, mert lehetőséget adnak számukra, hogy megtapasztalják azt, ami csak a földi lét által tapasztalható meg: a Krisztus-impulzus felvételét a lélekbe. Ezt még nagy személyiségeknél is megfigyelhetjük, hogy úgymond mekkora különbség van az inkarnációk között, a Krisztus-impulzus előtt és után a Földön. Szeretnék egy részletet elmesélni.

32 Bizonyos idővel ezelőtt indítatva voltam rá, hogy a legdélibb európai Zweigünkben beszéljek – amennyiben a rózsakeresztes teozófiáról beszélünk – Palermóban. És amikor befutottam a hajóval Nápolyból Szicíliába, az a bizonyos érzésem volt, hogy ott van valami, amit okkult dolgokról lehet tanulni, melyeket nehéz csak északon vizsgálni. Hisz van egy személyiség, egy individualitás, akit most nem nevezhetek meg, aki úgy a középkor fordulóján lépett fel és az új korszakban egy bizonyos szerepet töltött be, akiről a mi tájékunkon és a környékünkön sok szóbeszéd járta és akinél az okkultista szívesen megkérdi magától: Hogy is állt a dolog ezen személyiség előző inkarnációjában? – Ez egy fontos kutatási kérdés volt számomra, és sajátságos módon felkínálkozott a remény, hogy éppen a Szicíliába való behajózás nyújt majd lehetőséget valamit megtudni e kérdéstről az ott lehetséges okkult kutatások által. És ez hamarosan így is történt. Természetesen intim dolog, amit ezzel elmondok, de Zweigjeinkben ezeket az intim dolgokat már nem kell teljesen visszafogjuk. Valami egészen, egészen különleges árad Szicília egész szellemi atmoszférájából – nem a külsőből, hanem a szellemi atmoszférájából. És ennek a sajátságosnak a követése elvezetett az eredetéhez, egy nagy bölcshez, aki Szicíliára hatott, akit a filozófia történetében néhány szóval letudnak, akit külsődlegesen exoterikusan tulajdonképp igen kevésbé ismernek. Ez *Empedokles*.

33 Ha – és ezt rögtön önöknek szeretném – okkultistaként akarom jellemezni ezt az Empedoklest, akkor azt kell mondani: bizonyos szempontból Empedokles megelőzte korát, túlélte volt a korához. Más szempontból azonban nem tudta megelőzni a korát. Egy mély kettősség élt a lelkében. Empedokles tényleg egy nagy személyiség. Nem csak filozófusként hatott Szicíliára, nem csak misztériumi vezetőként, hanem államfőként, építészként és mindenféle másként – egyfajta szervező volt ez a csodás Empedokles. Nos Empedokles négy, öt évszázaddal a Krisztus-impulzus előtt élt annak idején Szicíliában, és annyiban haladta meg korát, amennyiben késztetést érzett, hogy elmerüljön a világ materialitásába. Korábban soha nem merültek el olyan pusztán külsődlegesen az anyagba, mint ma. Ha a vízről beszéltek, úgy mint mondjuk *Thales*, akkor valami szellemit értettek alatta. Empedokles volt az, aki bizonyos értelemben mégis csak egy materialista elvet feltételezett azáltal, hogy minden létezőt a négy elemből rakott össze, amelyeket viszont materiálisan gondolt. És ezen elemek vegyítése és szétválasztása által képzelte el a világ alkatát. A szellemi elveszett számára, mert – épp mint okkult személyiség visszatekintve inkarnációiba – meg kellett volna találja a Krisztus-impulzust; mindazonáltal már hivatott lett volna rá. Ha ma visszatekintünk az Akasha-krónikába, akkor egészen bizonyos helyen találjuk a Krisztus-impulzust; aki azonban a Krisztus-impulzus előtt élt, nem tehette meg. Nem tudta felvenni mint földi impulzust, mert még nem volt fizikailag jelen. Ez hiányzott Empedoklesnek, nem tudott beleáradni a lelkébe. Nem volt meg az ellensúlya a lelkében fellángoló materializmus ellen. Ám mivel mégis egy erős impulzusokkal bíró személyiség volt, ám okkultista impulzusokkal, arra vitte, hogy kiélje ezt a diszharmóniát. Ez az, ami igazságként kiderült. Ez vitte arra – úgy, ahogy máskor is, ha az ember az igazságot keresi, szellemileg egyesülni akar ezzel a szellemivel -, hogy egyesülni akarjon a négy elem materialitásával. És belevetette magát az Etnába. Tényleg azért vetette bele magát, hogy egyesüljön az elemekkel. Materiálisan az istenivel való azonosulást kereste, azzal, ami anyagi képként jelent meg neki. És azt akarom mondani: Empedokles ezen égési terméke az Etna tüzáradatában az, ami még ma is megtermékenyítően van jelen Szicília atmoszférájában, mint egy áldozat hatása. Valami nagy, hatalmas van jelen, ami azonban ebből a, had mondjam téves, elhalványult, az időbe helytelenül beleállított – ne értsék félre a „téves” kifejezést – materializmusból indul ki. Empedokles, aki visszatekintve nem

pillanthatta meg Krisztust, bár meg kellett volna találja, eldobja magától az életet. Ebből jött, hogy ilyen sajátságos módon az új kor kezdetén újra feléled és akkor egészen másképp él. Még nem jött el az ideje, hogy beszéljek erről a személyiségről, melyben újra született.

34 Itt csodás kilátásunk adódik arra, hogy mi is tulajdonképp a Krisztus-impulzus a fejlődés menetében. Empedokles korábbi és későbbi megtestesülése között ott áll középen a Krisztus-esemény. És ha a két inkarnációt összehasonlítjuk, Empedokles individualitásán látszik, milyen hatása van annak, ha szellemként az újabb szemlélethez tartozva vissza tud tekinteni és megtalálja a Krisztus-impulzust vagy sem. Ez óriási különbséget jelent. Úgy, ahogy ősi időkben a lelkeknek inkarnációról inkarnációra vissza kellett menniük, hogy lássák, hogyan szövetkeztek az isteni-szellemivel korábbi inkarnációkban, úgy nekünk is, hogy ha visszamegyünk a saját inkarnációinkból és követjük az időt a születésünktől az előző halálunkig és ettől ismét vissza az előző életünkig, és így tovább, szükségünk van rá, hogy ezen az úton megtaláljuk a Krisztus-impulzust. Ez a Krisztus-impulzust fényt gyújt számára, különben ebben a pillanatban sötétségbe süllyed és minden, ami volt, sötétségben feküdt. A Krisztus-impulzusra fáklyaként épp a szellemi kutatás terén van szükségünk, különben sötétég jő, és nem tudunk tisztánlátóként betekinteni az ősi idők Akasha krónikájának valós alapjaiba. Ezt egy ilyen példán, mint Empedoklesé csodásan meg lehet figyelni. Itt kialakulhat egy érzésünk arról, hogy hogyan követik egymást ezek az inkarnációink földi létünkben; ahogy az ember úgymond leszálló irányban mozgott a Krisztus-impulzusig, ahogy egyre jobban és jobban kilépett a fizikai síkra, és ahogy újra azon vagyunk, hogy lépésről lépésre felszálljunk a szellemi birodalomba. A leszállás utolsó nagy szelleme a Buddha, a felszállás első nagy impulzusa a Jézus Krisztus, és talán nem is lehet semmi által olyan mélyen belsőleg érzékelt a hatalmas különbség a Buddha princípium és a Krisztus princípium között, mint hogy szemügyre vesszük azt, amit a nagy Buddha egyszer bensőségebb tanítványainak mondott a megvilágosodására tekintve, melyet szimbolikusan a Bodhi-fa alatti megvilágosodásnak neveznek. Ott Buddha azt mondja: ha visszatekintek korábbi inkarnációkra, látom, hogy hogyan indultam ki a világ isteni-szellemi ősalapjából, ahogy inkarnációról inkarnációra mentem, szellemi lénymagvam mindig a külső test templomában lakva, leszállva a fizikai világba. Most azonban, ebben az inkarnációban találtam meg a lehetőséget, hogy ne kelljen

visszatérnem egy inkarnációba. Testi templomról testi templomra vándoroltam, az Istenség minden inkarnációban felépítette nekem a test templomát. Ám most, hogy utoljára vagyok megtestesülve benne, hogy hogyan recsegnek ebben a test-templomban a gerendák, és hogy nem kell már többé visszatérjek egy ilyen templomba. – Mert ezt hirdette, hogy a valós törekvésnek arra kell haladnia, hogy kikerüljünk ebből a földi határból, ne legyen összefüggés ezzel a test-templommal, hanem kifelé törekedjünk belőle az utolsó inkarnáció felé, hogy csak a szellemiben éljünk tovább. Ez volt a legutolsó jelzés az ember leszállására, az emlékezetre, mellyel az emberek az ősbölcsességre emlékezhetnek, arra, ami az emberi faj kezdetén áll.

35 Ó, meg kell ragadjon minket, ahogy Buddhát állni látjuk, mondván: A test templomától templomáig vándoroltam; most érzem, hogy ez az utolsó alkalom. Ha ezt – eltekintve minden metafizikai háttértől – összehasonlítjuk egy intim szóval, melyet Krisztus bensőséges tanítványaihoz szólt ezekkel a szavakkal: „Romboljátok le ezt a templomot, és én három nap alatt újra fel fogom építeni.” – így láthatjuk, a Buddhában nagy vágy élt arra, hogy a test templomának gerendái összeomoljanak, és ne legyen többé szükséges visszatérni bele; ám Krisztusban ott volt az ígéret: „Romboljátok le, és én három nap alatt újra fel fogom építeni.” A Föld iránti szeretet fejeződik ki benne, az emberek következő inkarnációi iránt, melyben megtalálják annak lehetőségét, hogy újra és újra felépítsék testük templomát, hogy mindig újra tanulhassanak és feljebb szállhassanak; hogy akkor, amikor a Föld majd elérte célját, a Föld maga is egy holttest lesz, úgymond leesik az emberiség lelkeségéről, úgy ahogy a testünk leesik a lelkünkről, amikor átlépünk a halál kapuján. Akkor az emberek azonban egyre magasabbra kerültek. Amennyiben az emberek majd krisztusivá válnak, egész emberiségként képesek lesznek átélni más létformákhoz. Nem azt fejezte ki Krisztus szavaival, hogy maga vissza fog térni a fizikai testbe, hanem hogy a test felépítésének princípiumához fog visszatérni, hogy a földi életnél marad a Föld végezetéig.

36 Ezt kíséreltem meg kifejezni, amit a misztériumdrámában Teodóra, a látónő által kimondtam, ahol láthatják, hogy hogyan válik Krisztus egyre jobban és jobban az emberi élet bizalmasává, bár nem tér vissza egy fizikai testben. Ám megéljük az ember fizikai testének templomában. És abban a kijelentésében: „Romboljátok le ezt a templomot, és én három nap alatt újra fel

fogom építeni.”, az az ígéret rejlik: Igen, meg akarom valósítani, hogy beköltözöm az emberi lelkekbe, hogy egyre több és több ember jöhessen, akik Pál értelmében mondhatják: „Nem én, hanem a Krisztus bennem!”.

37 Így láthatjuk, hogy hogyan szemlélhetjük kicsiben a szellemtudományt mint életelvet, hisz általa szert teszünk a lehetőségre, hogy jellemünk, lelkünk bizonyos vonásait már a születés és a halál között karmikusan hatékonyan tekintsük, és lássuk áthatásukat a következő inkarnáció testi szervezetébe. És így láthatjuk, hogy a szellemtudomány a legmagasztosabb ideálokat helyezi eléünk és azt mondja nekünk, ami belőlünk lesz – krisztusi emberek -, a Föld egy holttesté válik és leesik az ember lelkiségéről, amikor az ember hivatott lesz, hogy továbblépjen más bolygóállapotokba. A legnagyobb ideálokat a szellemtudomány adhatja nekünk és belefolyhat a legkisebb életösszefüggésekbe. Ezáltal praktikussá válik az életben, és egyre inkább és inkább legyen is az. Ha abban az értelemben leszünk antropozófusok, hogy minden viselkedésünk – és ha az élet ezen vagy azon területén állnak is, mely látszólag oly távol áll az antropozófus tevékenységtől - minden részletét átítatjuk antropozófus érzülettel, antropozófus elmélkedéssel és gondolkodással, majd csak akkor jön el az, amit lényünk antropozófiával való beteljesítésének nevezhetünk. Az antropozófiát nem csak egy elméletnek, hanem egyben egy életgyakorlatnak, azonban egy olyan életgyakorlatnak kell tekintenünk, melyet gyakorolni kell. És alapvetően tisztában kell legyünk vele, hogy szorgossá kell váljunk abban, hogy az antropozófia valós és konkrét tartalma által, ha azt akarjuk, hogy életgyakorlat legyen számunkra, ne azt akarjuk mondani: ezt értem az antropozófiáról, és ez a helyes -, hanem azt, hogy először mélyen nagyon mélyen megismerjük azt, amit a szellemtudomány adhat nekünk. Ekkor az élet erejévé kell váljon számunkra. Ezt azonban csak akkor tudja, ha átítatjuk magunkat vele. Akkor azonban a legkisebben és a legnagyobbban is az lesz, akkor megnyílnak számunkra a perspektívák az emberi fejlődés számára és a mindennapi élet legkisebb tényeire.